

Niet de boodschap maar het signaal

Geen bruin zonder rood, moet Ruud Vreeman gedacht hebben toen hij een brief ontving van een 'aantal mensen uit overwegend christen-democratische en sociaal democratische kring' die van plan waren in een zestal bijeenkomsten van gedachten te wisselen over de grondslagen van de sociale rechtsstaat. Hij schoof zelf ook maar aan bij deze christen-socialistische samenspraken en ondertekende de daaruit voortkomende verklaring *Om de democratische en sociale rechtsstaat*. Over het resultaat moet men in de gespreksgroep buitengewoon tevreden zijn geweest. Want de inkt van de verklaring is nog niet opgedroogd, of men wendt zich al tot de besturen van PvdA en CDA met het verzoek om de opstellers 'de vrijheid te geven deze te publiceren'. Een intrigerende vraag omdat er in Nederland vrijheid van meningsuiting bestaat - een onmisbaar uitvloeisel van de grondslagen van de democratische en sociale rechtsstaat. Maar misschien hopen de briefstellers vooral op steun voor hun initiatief. Na hun deemoedige verzoek komt de aap uit de mouw. 'De gespreksgroep zou het een goed idee vinden als uw beider wetenschappelijke bureaus in een gezamenlijk project een systematische studie ondernemen naar grondslagen en vormgeving van de sociale rechtsstaat om een en ander te verdiepen en te concretiseren'. Uw beider wetenschappelijke bureaus! Kennelijk meent men dat deze

instellingen er zijn om directieven van partijbesturen uit te voeren. Maar het gaat natuurlijk om het 'gezamenlijke project' want dit kan naar buiten toe worden getoond als zinnebeeld van een mogelijke toekomstige regeringssamenwerking van PvdA en CDA in een bruine coalitie.

Deze brief maakt natuurlijk bijzonder nieuwsgierig naar de inhoud van de gesprekken. Inderdaad is er nog wel wat te verdiepen en te concretiseren. De vraag hoe het eigenlijk gesteld is met de praktijk van de democratische en sociale rechtsstaat wordt bijvoorbeeld in het geheel niet onderzocht. Het gaat kennelijk niet om de analyse van eventueel bedreigende ontwikkelingen, maar om het uitspreken van goede intenties. Men heeft een 'fundamentele overeenstemming' bereikt, na vijf keer praten al, die overigens onverlet laat dat zich 'bij de interpretatie en consequenties van deze uitgangspunten accentverschillen zullen openbaren'. Dat klinkt vertrouwd, alsof een regeerakkoord in de maak is.

Nobele gedachten

De fundamentele uitgangspunten zelf klinken nog vertrouwd. 'De leden van de gespreksgroep vinden dat de mens - ieder mens en alle mensen - een wezen is met een eigen waardigheid en dat het de opdracht is van de persoon en van de georganiseerde samenleving om deze waardigheid te ontwikkelen en zo goed mogelijk tot haar recht te laten komen.' Daar kan paars het mee doen. Er vallen woorden als 'sociale gerechtigheid' en 'solidariteit'. De vijand wordt een ferme trap

INHOUD

CDA/PvdA-beraad
Verhuizing partijbureau

H O O F D E N & Z I N N E N

gegeven als men zich grote zorgen zegt te maken dat het perspectief op sociale gerechtigheid uit het zicht lijkt te verdwijnen. Men heeft zich in het beleid zover verwijderd van de christelijk-sociale en sociaal-democratische tradities dat men het nodig acht 'het geheugen van ons allen wat op te frissen'.

Gezeten achter zijn bureau leest Ruud Vreeman de namens hemzelf aan het bestuur van de PvdA gestuurde brief. Het moet hem allemaal bekend voorkomen. 'In een moderne economie zijn kapitaal en arbeid tot samenwerking geroepen ter realisering van een gemeenschappelijk goed: een rechtvaardige en vreedzame

samenleving.' Zo is het maar net. Alleen, wie moet er eigenlijk van deze nobele gedachten overtuigd worden? Is die samenwerking van kapitaal en arbeid niet ook precies een van de uitgangspunten van de liberale traditie? Vreeman frons de wenkbrauwen. Zouden liberalen en liberale sociaal-democraten werkelijk tegenstanders zijn van het streven naar sociale gerechtigheid of, erger nog, niets zien in de menselijke waardigheid? Vaag staat hem bij dat liberalisme iets met vrijheid te maken moet hebben en vrijheid iets met menselijke waardigheid en menselijke waardigheid iets met democratie en democratie iets met de rechtsstaat. Veel is er met

deze mooie woorden dus niet gezegd. De plechtige verklaring is meer een signaal dan een boodschap. Als concrete voorstellen voor veranderingen in het sociale beleid ter sprake komen, gaat het gesprek aan accentverschillen ten onder. Straks zullen Wallage en Bolkestein, Wolffensperger en Rosenmöller nog opgewekt aanschuiven onder de paraplu van de menselijke waardigheid. Want daaronder wil iederéén wel schuilen tegen het kwaad in de wereld.

WILLEM WITTEVEEN
Redacteur S & D

